

Lausunto säätiön oikeudesta käyttää asiamiestä ja avustajaa säätiöitä valvovan viranomaisen vireille paneman valvonta-asian käsittelyssä

Säätiöt ja rahastot ry on pyytänyt minulta oikeudellista asiantuntija-arviota seuraavista kysymyksistä:

1. Voiko säätiö käyttää säätiön varoilla asianajajan tai muun säätiöön nähden ulkopuolisen juridisen asiantuntijan apua vastatessaan Patentti- ja rekisterihallituksen suorittamassaan viranomaisvalvonnassa esittämiin kysymyksiin?
2. Onko Patentti- ja rekisterihallituksen 3.11.2023 antamassaan päätöksessä säätiölle esittämä näkemys, jonka mukaan asianajajan käyttäminen vastaimiseen on kyseenalaista, perusoikeuksien, hyvän hallinnon ja säätiön oikeusturvan näkökulmasta asiallinen ja lainmukainen?

Esitän lausuntonani seuraavan.

1. Säätiön oikeus käyttää ulkopuolisen juridisen asiantuntijan apua vastatessaan Patentti- ja rekisterihallituksen suorittamassa viranomaisvalvonnassa esittämiin kysymyksiin

1.1 Asiamiehen ja avustajan käyttäminen säätiön vastatessa PRH:n esittämiin kysymyksiin

Säätiöön kohdistuvasta valvonnasta säädetään säätiölain (24.4.2015/487, SL) 14 luvussa, jonka 1 §:ssä PRH:n tehtäväksi säädetään valvoa, että säätiön toiminnassa noudatetaan tätä lakia ja säätiön sääntöjen määräyksiä. Säätiön velvollisuus vastata PRH:n esittämiin kysymyksiin perustuu säätiölain 14 luvun 2 §:ssä säädettyyn velvoitteeseen, jonka mukaan säätiön on ilman aiheetonta viivytystä toimitettava

PRH:lle sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rekisteriviranomaiselle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Säätiölain perusteella säätiöön kohdistuvan valvonta-asian käsittely on hallintolain (6.6.2003/434) 2 §:ssä tarkoitettua hallintoasian käsittelyä. PRH on valtion viranomainen, jonka toiminnassa saman pykälän mukaan sovelletaan hallintolakia. PRH:n on siten noudatettava hallintolakia, kun se toteuttaa säätiölain 14 luvun perusteella säätiöön kohdistuvaa valvontaa. Hallintolaissa säädetään sekä viranomaisen että hallintoasian käsittelyn kohteena olevan asianosaisen menettelyoikeuksista ja velvollisuuksista.

Hallintolain 12 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa saa käyttää asiamiestä ja avustajaa.¹ Kummallekaan ei ole hallintolaissa asetettu erityisiä kelpoisuusvaatimuksia. Viranomainen voi kuitenkin kieltää asiamiehen tai avustajan esiintymisen asiassa, jos tämä on tehtäväänsä sopimaton.

Asiamies on päämiehensä valtuutettu, ja hän käyttää päämiehen puhevaltaa asian käsittelyssä. Avustajan tehtävänä on lähinnä päämiehen tosiasiallinen tai oikeudellinen avustaminen.

Säätiöllä on siten hallintolain perusteella oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa, kun se toteuttaa PRH:n sille säätiölain 14 luvun 2 §:n nojalla esittämää pyyntöä toimittaa tiedot ja selvitykset PRH:lle säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi. Tähän säännökseen perustuva säätiön tietojenantovelvollisuus koskee tietoja, joita PRH tarvitsee valvoessaan, onko säätiön toiminnassa noudatettu säätiölakia ja säätiön sääntöjä.²

Säätiölaissa ei myöskään ole sellaisia hallintolain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hallintolaista poikkeavia säännöksiä, jotka tulisivat tältä osin valvonta-asian käsittelyssä sovellettaviksi hallintolain asemasta. Erikseen voidaan todeta, että tällaisena hallintolaista poikkeavana säännöksenä ei voida pitää säätiölain 1 luvun 2 §:n 1 momentin sisältämää sääntelyä, jonka mukaan säätiöllä on oltava hyödyllinen tarkoitus, ja säätiö tukee tai harjoittaa tarkoitusta edistävää toimintaa. Riippumatta säätiön tarkoituksesta sen on säätiölain 14 luvun 2 §:n nojalla toimitettava PRH:lle sen säätiövalvontaa varten pyytämät tiedot ja selvitykset.

Säätiölain edellyttämä säätiön tarkoituksen määrittely ja velvollisuus sen toteuttamiseen eivät rajoita säätiön selvityselvöllisyyden toteuttamista, joka perustuu säätiölain valvontasäännöksiin. Säätiölakiin perustuvan valvonnan toteuttaminen

¹ Ks. asiamiehestä ja avustajasta hallintoasian käsittelyssä Kulla-Salminen, *Hallintomenettelyn perusteet* (2024), s. 174-177; Mäenpää, *Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet* (2024), s. 172-173.

² HE 166/2014 vp, s. 174.

on hallintoasian käsittelyä, ja säätiö saa siten hallintolain 12 §:n perusteella käyttää asiamiestä ja avustajaa vastatessaan valvonta-asiassa PRH:n tarkemmin määrittelemiin kysymyksiin.

Hallintoasian käsittelyssä asianosainen päättää itsenäisesti ja asiaa käsittelevästä viranomaisesta riippumatta hallintolakiin perustuvien menettelyllisten oikeuksiensa käyttämisestä. Asianosainen voi siten vapaasti päättää siitä, pitääkö se tarpeellisena käyttää asiamiestä tai avustajaa ja kenet se valitsee tähän tehtävään. Asiaa käsittelevällä viranomaisella ei ole toimivaltaa puuttua rajoittavasti tai velvoittavasti tämän päätösvallan käyttämiseen. PRH ei siten voi rajoittaa säätiön oikeutta turvautua asiamiehen tai avustajan käyttöön valvonta-asian käsittelyssä.

Poikkeuksena tästä oikeudesta ovat vain tilanteet, joissa PRH on kieltänyt asiamiehen tai avustajan esiintymisen asiassa sillä perusteella, että tämä on tehtävänsä sopimaton. Tällöin säätiöllä on oikeus päättää asiamiehen tai avustajan tilalle tulevasta tehtävään sopivasta henkilöstä.

1.2 PRH:n toimivalta valvoa asiamiehen ja avustajan käyttämisestä aiheutuvia menettelykuluja

Hallintolain 64 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa kukin vastaa omista kuluistaan. Säätiö vastaa siten itse kuluista, joita aiheutuu siitä, että se on päättänyt käyttää asiamiestä ja/tai avustajaa vastatessaan PRH:n valvonta-asiassa säätiölle esittämään selvityspyyntöön. Säätiö ei sen sijaan vastaa kuluista, joita aiheutuu esimerkiksi sen hallituksen jäsenen hallintoasian käsittelystä (ks. myös *KKO 2024:35*)

Säätiön tehtävänä on arvioida, että sen menettelykulut siihen kohdistuvan valvonta-asian käsittelyssä ovat kohtuullisia ja oikeassa suhteessa asian vaativuuteen. Hallintolakiin ei sen sijaan sisälly säännöstä, jonka perusteella hallintoasiaa käsittelevä viranomainen voisi arvioida tällaisten menettelykulujen perustetta tai määrittää taikka muuten puuttua hallintoasian käsittelystä asianosaiselle aiheutuneisiin kuluihin.

Säätiölakiin perustuvassa valvonnassa arvioidaan kuitenkin myös säätiön toimintaa säätiölakiin perustuvien velvoitteiden noudattamisen kannalta. Tältä kannalta on keskeinen merkitys säätiölain 1 luvun 4 §:n säännöksellä, jonka mukaan säätiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä säätiön tarkoituksen toteutumista ja säätiön etua. Säätiön varainhoidon on lisäksi 1 luvun 5 §:n mukaan oltava suunnitelmallista.

Säätiölain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kiinnitettiin säätiön johdon huolellisuusvelvollisuuden sisällön kannalta

huomiota siihen, että: ”Säätiön johdon huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuuden (luvun 4 §) perusteella johdolla on velvollisuus järjestää säätiön toiminta niin, että säätiön varoilla edistetään säännöissä määrätyn tarkoituksen toteutumista sen sijaan, että varat käytettäisiin pääosin esimerkiksi hallintokuluihin, jotka eivät ole tarpeen tarkoituksen toteuttamisen kannalta.”³ Perustelujen mukaan säätiöllä tulee kuitenkin olla varoja välttämättömiin hallintokuluihin, joihin kuuluvat myös säätiövalvonnasta aiheutuvat kulut.⁴

Lähtökohtana voidaan esitetyt näkökohdat huomioon ottaen pitää, että säätiölaki ei ole esteenä säätiön varojen käytölle sellaisiin välttämättömiin kuluihin, joita säätiölle aiheutuu vastaamisesta PRH:n lakisääteisen säätiövalvonnan toteuttamiseksi esittämiin selvityspyyntöihin. Koska säätiöllä on hallintolakiin perustuva oikeus käyttää harkintansa mukaan vastaamisessa asiamiestä ja avustajaa, säätiölain vastaista ei ole säätiön vastuulle hallintolain 64 §:n 1 momentin mukaisesti tämän menettelyoikeuden käyttämisestä aiheutuvien kulujen suorittaminen.

PRH:n valvontatoimivaltaa säätiön menettelykulujen osalta rajoittaa tältä osin asiallisesti myös asianajosalaisuus, joka kuuluu perusoikeutena turvatus hyvän hallinnon takeisiin. Hallintoasian käsittelyssä sovelletaan perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan myös asianajosalaisuutta asianosaisen ja tämän asianajajan välillä.⁵ Viranomaisella ei tämän yhteydenpidon luottamuksellisuuden suojan vuoksi ole oikeutta saada tietoa asianajosalaisuuden alaan kuuluvista asiakirjoista tai yhteydenpidosta asiakkaan ja asianajajan välillä. Suojan toteuttaminen edellyttää, että yhteydenpito asianajajaan tapahtuu asiakkaan menettelyoikeuksien käyttämiseksi ja että kirjeenvaihtoa käydään riippumattoman asianajajan taikka muun ulkopuolisen oikeudenkäyntiasiamiehen tai avustajan kanssa.⁶

Asianajosalaisuus rajoittaa myös PRH:n säätiölakiin perustuvaa tiedonsaantioikeutta ja vastaavasti säätiön velvollisuutta antaa tietoja PRH:lle. Asianajosalaisuudesta säädetään asianajajista annetun lain (12.12.1958/496) 5 c §:ssä, jonka 1 momentin mukaan asianajaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sel-laista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liikesalaisuutta, josta hän tehtäväs-sään on saanut tiedon. Oikeuskäytännön mukaan asianajosalaisuuden suojan koh-teena hallintoasian käsittelyssä ovat muun muassa tiedot päämiehen ja asianaja-jan väliseen sopimussuhteeseen liittyvästä laskutuksesta ja sopimusehdoista (*KHO*

³ HE 166/2014 vp, s. 66.

⁴ HE 166/2014 vp, s. 91.

⁵ Ks. PeVL 13/2023 vp; PeVL 8/2021 vp.

⁶ Ks. myös Mäenpää (2024), s. 173.

2024:72). Ne ovat ennakkopäätöksen mukaan liikesalaisuuksia ja sellaisina salassa pidettäviä asianajajista annetun lain 5 c §:n perusteella.

Säätiölain 14 luvun 5 §:n mukaan PRH:lla ei ole oikeutta saada asianajajista annettussa laissa tarkoitettulta asianajajalta tai hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia tietoja ja asiakirjoja eikä tarkastaa niitä eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja tietoja ja asiakirjoja eikä tarkastaa niitä. Pykälässä säädetyn rajoituksen alaan kuuluvat muutkin asianajajan lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaiset tiedot kuin oikeudenkäyntiasiamies- ja -avustajatehtävissä saadut tiedot.⁷ Kun otetaan huomioon, että asianajosalaisuutta sovelletaan myös hallintoasian käsittelyssä, rajoitus koskee myös tietoja säätiön valvonta-asian käsittelyssä käyttämän asiamiehen tai avustajan laskutuksesta.

Säätiölain 14 luvun 5 § viimeisen virkkeen määritelmäsäännöksen mukaan tosin oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtävät rajoittuisivat vain varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudelliseen neuvontaan, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä. Kun otetaan huomioon asianajosalaisuuden perusoikeussuoja ja myös hallintoasian käsittelyn kuuluminen sen soveltamisalaan perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti, määritelmäsäännöstä ei kuitenkaan ole mahdollista soveltaa asianajosalaisuutta rajoittavasti niin, että avustajan tai asiamiehen käyttäminen lakisääteiseen säätiövalvontaan kuuluvan hallintoasian käsittely jäisi asianajosalaisuuden ulkopuolelle.

2. Asiamiehen tai avustajan käyttäminen valvonta-asiassa perusoikeuksien, hyvän hallinnon ja oikeusturvan näkökulmasta

2.1. Perusoikeudet, hyvä hallinto ja oikeusturva

Suomen perustuslain (11.6.1999/731) 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta perusoikeutena. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut hyvän hallinnon takeet turvataan 2 momentin mukaan lailla.

Vaikka ”jokaisella” perusoikeussäännöksissä tarkoitetaan lähtökohtaisesti luonnollisia henkilöitä, myös oikeushenkilöt voivat saada niissä tarkoitettua suojaa. Perusoikeusuudistuksen toteuttamiseen johtaneen hallituksen esityksen

⁷ HE 166/2014 vp, s. 176.

perustelujen mukaan esimerkiksi oikeushenkilöiden jättäminen vaille hallinnon ja lainkäytön oikeusturvatakeita ei olisi hyväksyttävissä.⁸ Hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeet, joista säädetään perustuslain 21 §:ssä, koskevat siten myös säätiöitä.

Hyvän hallinnon takeita ei ole lueteltu tyhjentävästi perustuslain 21 §:n 2 momentissa, vaan niistä säädetään myös lailla. Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan muun muassa oikeudellinen apu ja oikeus itse valita oikeusavustajansa ja neuvotella tämän kanssa luottamuksellisesti sinänsä sisältyvät oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon käsitteiden piiriin.⁹ Näistä menettelyoikeuksista ja niiden toteuttamisesta voidaan ja pitää säätää erikseen lailla.

Hallintolaki on hallintoasian asianmukaista käsittelyä, hallintomenettelyä ja hyvän hallinnon perusteita määrittelevä yleislaki. Hallintolakia voidaan pitää myös hallintomenettelyn peruslakina, joka määrittelee perusoikeutena turvatus hyvän hallinnon menettelylliset vähimmäistakeet.¹⁰ Siinä määritellään menettelylliset puitteet ja laadulliset vähimmäisvaatimukset aineellisen lainsäädännön soveltamiselle.

Oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin voidaan lailla säätää vähäisiä poikkeuksia, kunhan poikkeukset eivät muuta oikeuden asemaa pääsääntönä eivätkä yksittäistapauksessa vaaranna yksilön oikeusturvaa. Hallintolaissa määriteltä menettelyä laadullisesti huonomman taseisia menettelytakeita ei yleensä ole mahdollista säätää, ellei niille ole erityisen painavia perusteita. Lisäksi säännös, jossa jonkin hallintoasian käsittely suljettaisiin hallintolain soveltamisen ulkopuolelle, olisi kyseenalainen hyvän hallinnon perusoikeusstatus huomioon ottaen.¹¹ Hallinnollisella päätöksellä tai menettelyä koskevalla ohjauksella ei sen sijaan ole mahdollista poiketa hyvän hallinnon takeista.

Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa hallintoasian käsittelyssä on hallintolaissa määriteltä menettelyoikeus, jolla konkretisoidaan perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädettyä oikeutta saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Se kuuluu myös perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin hyvän hallinnon takeisiin, joista säädetään lailla. Näitä oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeita sovelletaan myös PRH:n säätiölain perusteella toteuttamassa säätiövalvonnassa. PRH:n velvollisuutena on perustuslain 22 §:n mukaisesti osana säännöksessä tarkoitettua julkista valtaa turvata säätiön perusoikeuksien toteutuminen myös tältä osin. PRH ei voi

⁸ HE 309/1993 vp, s. 23.

⁹ HE 309/1993 vp, s. 74.

¹⁰ PeVL 88/2022 vp.

¹¹ Ks. esim. PeVL 4/2004 vp.

pelkästään oman harkintansa perusteella rajoittaa säätiön oikeutta käyttää asiamiestä ja avustajaa valvonta-asian käsittelyssä.

2.2 PRH:n esittämä arvio tarpeettomista hallintokuluista

Säätiöt ja rahastot ry on toimittanut käyttööni Patentti- ja rekisterihallituksen 3.11.2023 antaman päätöksen, jossa arvioidaan säätiön käyttämiä asiantuntijapalveluja seuraavasti:

”Säätiön varojen käyttäminen tarkoituksen toteutumisen kannalta tarpeettomiin hallintokuluihin ei tarkoita, että säätiön tulisi välttää asiantuntijapalveluiden käyttämistä. Päinvastoin, jos säätiön hallituksella ei ole jossakin erityistilanteessa tarvittavaa asiantuntemusta, voi säätiön etu jopa edellyttää ulkopuolisen asiantuntijan käyttämistä. Tällainen voi olla esimerkiksi sijoitusasiantuntija. Huolellisuusvelvollisuus kuitenkin edellyttää, että hallintokulut ovat tarpeen tarkoituksen toteutumisen kannalta ja että ne ovat oikeassa suhteessa tarvittavaan apuun ja tehtyyn työhön nähden. Tämä on hallituksen arvioitava asia.

Säätiölaki (3 luvun 10 §:n lisäksi) eivätkä säätiön säännöt (jäsenet nimittävien tahojen lisäksi) aseta kelpoisuusvaatimuksia hallituksen jäsenille. Hallituksen jäsenyys on kuitenkin luottamustehtävä, joka jo hallituksen tehtäviä sääntelevien keskeisten lainkohtien (SL 1:2, 1:4, 3:2) perusteella edellyttää perehtymistä säätiön asioihin. Kun kyse on PRH:n selvityspyyntöihin vastaamisesta, ei kyse yleensä ole asioista, joihin vastaamisessa tarvittaisiin ulkopuolista asiantuntija-apua. Kyse on faktojen kuvaamisesta ja asiakirjaselvityksen keräämisestä. Saadun selvityksen täsmällisyys toki helpottaa asian käsittelyä ja kokonaiskuvan saamista, mutta toisaalta PRH voi tarvittaessa pyytää lisäselvitystä.

Säätiölakia koskeva hallituksen esitys ei tarkemmin ota kantaa siihen, millaisia hallintokuluja voidaan pitää kohtuullisina. Pääsääntönä kuitenkin on, että säätiön varoja saa käyttää vain säätiön tarkoituksen toteutumisen kannalta tarpeellisiin kuluihin ja että hallintokulujen tulee olla kohtuullisia säätiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Tilanteessa, jossa säätiöitä valvova viranomaisena pyytää säätiöltä selvitystä, on lähtökohtaisesti aina kyse epäilyistä puutteista säätiön toiminnassa. Tällaisessa tilanteessa asianajajan käyttäminen vastaamiseen on kyseenalaista. Päinvastoin, säätiön ainoana pakollisena toimielimenä hallituksen tulisi omatoimisesti kyetä selvittämään toimintaansa. Tämä on osoitus myös huolellisuusvelvollisuuden (SL 1:4) noudattamisesta.

PRH kiinnittää säätiön huomiota tarpeettomien hallintokulujen muodostumiseen.”

PRH:n arviossa kiinnitetään aiheellisesti huomiota siihen, että säätiön etu voi edellyttää ulkopuolisen asiantuntijan käyttämistä ja että tämän avun tarpeen arviointi

on säätiön hallituksen asia. Tämän lähtökohdan kannalta on sen sijaan ongelmallinen PRH:n arvio, jonka mukaan PRH:n selvityspyyntöihin vastaamisessa ei kyse yleensä ole asioista, joihin vastaamisessa tarvittaisiin ulkopuolista asiantuntija-apua. PRH:n esittämää arviota ei tältä osin voida pitää lainmukaisena tai sen toimivaltaan kuuluvana. Kun on kysymys vastaamisesta PRH:n selvityspyyntöön, ulkopuolisen asiantuntija-avun tarpeellisuuden arviointi kuuluu sen sijaan säätiön hallitukselle. Hallituksen toimivalta perustuu säätiön oikeuteen hallintolain perusteella käyttää asiamiestä ja avustajaa säätiön vastatessa PRH:n selvityspyyntöihin. Tämän säätiölle kuuluvan oikeuden kanssa on ilmeisessä ristiriidassa PRH:n arvio, jonka mukaan asianajajan käyttäminen selvityspyyntöön vastaamisessa olisi kyseenalaista.

Toisaalta PRH:n esittämä arvio, jonka mukaan säätiön varoja saa käyttää vain säätiön tarkoituksen toteutumisen kannalta tarpeellisiin kuluihin, saa sinänsä tukea säätiölain sisältämästä sääntelystä. Säätiön johdon huolellisuusvelvollisuutta ja säätiön velvollisuutta tarkoituksensa toteuttamiseen ei sen sijaan voi ymmärtää niin, että säätiön toiminnasta ei voisi säätiölain rajoissa aiheutua muita lainmukaisia hallinnollisia kuluja. Säätiölakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan säätiöllä tulee päinvastoin olla varoja myös välttämättömiin hallintokuluihin, joihin kuuluvat osaltaan säätiövalvonnasta aiheutuvat kulut.

Yleisesti voidaan todeta, että edellä siteeratut PRH:n arviot säätiön mahdollisesti tarvitsemasta asiantuntija-avusta ovat myönteisiä. Sen sijaan arvio selvityspyyntöihin vastaamisessa tarvittavasta asiantuntija-avusta on lähtökohtaisesti kielteistä tai ainakin rajoittava. Tältä osin kysymys ei kuitenkaan ole PRH:n toimivaltaan perustuvasta arvioinnista, sillä oikeus asiamiehen ja avustajan käyttämiseen on säätiön lakisääteinen oikeus. Säätiövalvonnan toteuttamiseksi määrättyt hallinnolliset rajoitukset tämän oikeuden käyttämiseen tai sen johdosta määrättävät hallinnolliset seuraamukset eivät saa tukea säätiölaista tai hallintolaista. Ne voisivat myös olla ristiriidassa perusoikeuksina turvattujen oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeiden kanssa.

Helsinki, 11.12.2024

Olli Mäenpää

oikeustieteen tohtori

hallinto-oikeuden professori (emeritus)